

“Hey Rabbi -- Can I daven for a shidduch on Shabbat (#asking for a friend)?”: Personal Request on Shabbat in the Shidduch Context, Psak for non-Poskim

Noah Marlowe, Fellow, Gruss Kollel

Part 1: Personal Requests on Shabbat: Source and Scope

1. Yerushalmi Shabbat 15:3

תני: אסור לתבוע צרכיו בשבת. ר' זעירא שאל רבי חייא בר בא: מהו מימר רעינו פרנסינו. א"ל: טופס ברכות כך הן.

2. Korban ha-Edah (ad loc s.v. “asur”)

אסור לתבוע צרכיו בשבת. לפי שמכלל **עונג שבת** הוא שיחשוב האדם כאילו כל מלאכתו עשוי והשואל צרכיו הוא מראה בהיפך וגם מביא דאגה בלבן

What's the גדר of צרכיו?

3. Shut ha-Rivash 512

כלומר וכיון שהוא צריך לומר ברכה זו אין לשנות מטבע הברכה ממה שהוא אומר בחול. שאין אסור שאלת הצרכים אלא להוסיף על מטבע הברכה. או כששואל לעצמו שלא בתוך ברכה הצריכה לו.

4. Alei Tamar, Yerushalmi Shabbat 15 (s.v. “amar lo”)

וכ"ה ברמב"ן שבת קי"ג טופס ברכות כך הוא ואין צריך לשנות בשבת אבל לשואל צרכיו מעצמו אסור. כלומר שלא אסרו אלא תפלת ותחינת יחיד אבל טופס תפלה כללית אינו בכלל זה

5. Shut Rivash (ibid)¹

ובגירונד"א נהגו ג"כ שלא לאמרו בהם מן הטעם הזה זולתי ביום הכפורים שחל להיות בשבת, מפני שהוא גמר דין. ואם לא עכשיו אימתי, ועשאוהו כנרדף שצועקין עליו בשבת כשיש בו סכנה ליומו. אבל אם אין בו סכנה ליומו לא.

5a. Magen Avraham 288:11

אומר ענינו.² ומותר לומר בשבת אלהי עד שלא נוצרתי וכו' דאינו אסור שאלת צרכיו אלא כשמבקש על חולי או פרנסה ודומה לו שיש צער לפנינו אבל חרטת עונות טוב לומר בכל יום

¹ Rema (584:1) writes that, halakha le-ma'aseh, we do not say מלכנו on shabbat, following the conclusion of Rivash

² Shulchan Arukh (288:6) writes that if one fasts on Shabbat, s/he should insert ענינו without a berakha after he completes עשרה שמונה

Part 2: Communal Emergencies and Tefilla on Shabbat

6. Ta'anit (3:7)/14a³

דתניא: על אלו מתריעין בשבת: על עיר שהקיפוה גייס או נהר ועל ספינה המטורפת בים. ר' יוסי אמר: לעזרה אבל לא לצעקה

7. Shulchan Arukh, Orach Chayim 287:9

אין צועקים ולא מתריעין בו על שום צרה חוץ מצרת המזונות שצועקים עליה בפה בשבת ולא בשופר וכן עיר שהקיפוה עכו"ם או נהר וספינה המטורפת בים ואפי' על יחיד הנרדף מפני עכו"ם או לסטים או רוח רעה זועקין ומתחננין בתפילות בשבת אבל אין תוקעין אא"כ תוקעין לקבץ העם לעזור אחיהם ולהצילם

8. Magen Avraham 288:13

כשיש מאורע וצריך אדם לרחמים יבקש ויפול על פניו ביחיד דהא אפי' תעניי שרי

Part 3: Shidduchim on Shabbat (the "co-ed Shabbaton" phenomenon)

9. Shabbat 12b

וכן הנה רבי שמעון בן אלקעזר אומר משום רבן שמעון בן גמליאל: אין משדכין את התינוקות לארס, ולא את התינוק ללמדו ספר וללמדו אומונות, ואין מנחמין אבלים, ואין מבקרין חוליו בשבת, דברי בית שמאי. ובית הלל מתירין

תנו רבנן, הנכנס לבקר את החולה אומר: "שבת היא מלזעוק, ורפואה קרובה לבא". ורבי מאיר אומר: "יכולה היא שתרחם"

10. Rashi (ad loc)

אין משדכין - בשבת משום מממצוא חפצך (ישעיהו נח: יג) וב"ה מתירין - דקא סברי חפצך ולא חפצי שמים

11. Shabbat 150a⁴

ותנא דבי מנשה: משדכין על התינוקות ליארס בשבת, ועל התינוק ללמדו ספר וללמדו אומונות! אמר קרא: "ממצוא חפצך ודבר דבר" - חפצך אסורים, חפצי שמים מותרין

12. Zemirot Shabbat, מה ידידות (authored by Menachem ibn Saruq)

חפצך אסורים, וגם לחשוב השבונות
הרהורים מתרים, ולשדך הבנות

³ Rashi (14a) cites his teacher that צעקה means "עליהן בשבת"

⁴ Rambam (hilkhot Shabbat 24:5) codifies the list of the gemara and thereby groups together all of these serious things together

13. Shulchan Arukh 306:6

חפצי שמים מותר לדבר בהם כגון חשבונות של מצוה ולפסוק צדקה ולפקח על עסקי רבים ולשדך
התינוק ליארוס וללמדו ספר או אומנות ודוקא לדבר אם רוצה להשתכר אבל לשכרו ולהזכיר לו
סכום מעות אסור

Part 4: Poskim

14. Teshuvot ve-Hanhagot Chelek 3 Siman 97

...אמנם המנהג בכל בית ישראל הוא לברך בשבת על חולה, ולומר מי שבירך וכו' הוא יברך וירפא
את החולה וכו'. משמע דפשיטא שזה מותר, ויש ליישב המנהג, דשורש האיסור הוא רק בפניו
שמעוררו לבכי וצער ולכן רק אומר לנחמו, אבל כל שלא בפניו פשיטא דמותר

15. Shulchan Arukh ha-Rav 288:8⁵

המתענה תענית חלום בשבת צריך לומר ענינו אחר סיום תפלתו בלא חתימה וטוב לכללו באלהי
נצור כו' וטוב לומר ג"כ רבון העולמים גלוי וידוע לפניך וכו' כמו בחול ומותר לומר ג"כ אלהי עד
שלא נוצרתי כו' או שאר בקשות על מחילת עונות ויכול ג"כ להתוודות ולומר חטאתי עויתי פשעתי
ולא אסרו לומר תחנונים בשבת אלא לבקש בהם על צרכיו כגון על פרנסה או על רפואה לחולה שיש
לו בביתו וכיוצא בהם **מצרכי הגוף** אבל חרטת עונות טוב לומר בכל יום

16. Halikhot Shlomo (Hilkhote Tefilla Perek 14 Ot 11)

בקשת צרכים רוחניים
מותר לכתחילה לומר בשבת תפילת רבי נחוניא בן הקנה שקודם הלימוד, כי בקשה על ענינים
רוחניים אינה בכלל בקשת צרכים האסורה בשבת⁵
כתבי תלמידים

Part 5: Shidduchim in Action - Where to Insert the Bakasha

17. Shulchan Arukh and Rema, Orach Chayim 122:1

אם בא להפסיק ולענות קדיש וקדושה בין י"ח ליהיו לרצון אינו פוסק שיהיו לרצון מכלל התפלה
הוא אבל בין יהיו לרצון לשאר תחנונים שפיר דמי: הגה ודוקא במקום שנוהגים לו' יהיו לרצון מיד אחר
התפלה אבל במקום שנוהגין לומר תחנונים קודם יהיו לרצון מפסיק ג"כ לקדיש וקדושה ובמקומות אלו נוהגים
להפסיק באלהי נצור קודם יהיו לרצון ולכן מפסיקים ג"כ לקדושי ולקדיש וברכו

18. Mishna Berura 288:22

אחר סיום תפלתו - היינו קודם יהיו לרצון

⁵ Piskei Teshuvot (pg. 489 fn 67) tried to be meduyak in "tzorkhei ha-guf" that one can make any spiritual requests on Shabbat; I don't find it compelling (without other snifim le-hakel)